

Väitös: Opinnäytetyö ammattikorkeakoulujen jatkotutkintojen ydin (Neuvonen-Rauhala)

VTM **Marja-Liisa Neuvonen-Rauhala** yhteiskuntapolitiikan väitöskirjan "Työelämälähtöisyyden määrittäminen ja käyttäminen ammattikorkeakoulun jatkotutkintokokeilussa" tarkastustilaisuus pidettiin 29.8.2009 Jyväskylässä. Vastaväittäjänä professori emeritus **Yrjö-Paavo Häyrynen** (Joensuun yliopisto) ja kustoksena professori **Marja Järvelä** (Jyväskylän yliopisto).

Marja-Liisa Neuvonen-Rauhala tutki ensimmäisenä Suomessa ammattikorkeakoulun jatkotutkintokokeilua.

Ammattikorkeakoulujen jatkotutkintokokeilu toteutettiin vuosina 2002–2005. Kokeilun perusteella ammattikorkeakouluihin vakinaistettiin ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot. Jatkotutkintokokeilua edelsi kiista ammattikorkeakoulujen ylempien tutkintojen tarpeellisuudesta. Eryteisesti yliopistot vastustivat maisteritasoisten tutkintojen järjestämistä ammattikorkeakouluissa. Kiistasta siirryttiin kokeiluun, kun ammattikorkeakoulujen jatkotutkinnot määriteltiin työelämälähtöisiksi.

Kokeilulaissa työelämälähtöisyys merkitsi muun muassa opiskelukelpoisuuden määrittelyssä kolmen vuoden työkokemusta, opintojen suorittamismahdollisuutta työn ohessa sekä opinnäytetyön tekemistä työelämän kehittämistehtävänä.

Työelämälähtöisyydestä muodostettiin näin toimiva koulutuspoliittinen käsite luonnehtimaan ammattikorkeakoulutuksen ylempiä tutkintoja ja mahdollistamaan tutkintojen vakinaistamisen. Työelämälähtöisyyden käyttäminen koulutuspoliittisena käsitteenä korostui. Samalla vahvistui ammattikorkeakoulutuksen erilaisuuden korostaminen suhteessa yliopistotutkintoihin. Ammattikorkeakoulutus liitettiin työelämälähtöisyyteen, kun taas yliopistokoulutus nähtiin tiedelähtöisenä. Työelämälähtöisyyttä ei useinkaan määritelty tarkemmin, se oli kokeilulaissa annettu.

Neuvonen-Rauhala tutki, mitä työelämälähtöisyys on ammattikorkeakoulutuksessa: mistä työelämälähtöisyys koostui, miten sitä tuotettiin ja sovellettiin jatkotutkintokokeilussa.

Jatkotutkintokokeilun aikana syntyi konkreettisenä tuloksena kolmikantaisen yhteistyön käytäntö, jossa koulutusohjelma, opiskelija ja työelämä tekevät yhteistyötä erityisesti opinnäytetyön osalta.

- Opinnäytetyötä, joka tehdään usein työelämän kehittämiseen liittyvänä tehtävänä, voidaankin pitää jatkotutkinnon ytimenä. Opiskelijan rooli on hyvin keskeinen kolmikantaisessa yhteistyössä, siksi myös työkokemuksen merkitys korostui, Neuvonen-Rauhala kertoo.

Toisaalta hän muistuttaa, että työelämän ja ammattikorkeakoulun yhteistyön kehittäminen organisoidummin vaatii vielä panostusta muun muassa tutkimus- ja kehitystyön osalta. Nyt yhteistyösuhteet ovat hyvin henkilösidonnaisia.

Lahden ammattikorkeakoulussa tutkimuspäällikkönä toimivan Neuvonen-Rauhalaan mukaan työelämäyhteistyön tavoista pääosa on kehittynyt ja ollut käytössä jo ammattikorkeakoulujen perustutkinnoissa.

- Työelämälähtöisyyttä voidaankin sanoa toteutetun ennen kaikkea koulutuksen lähtökohdista sen sijaan, että olisi lähdetty kehittämään uutta työelämän kehittämistyöhön liittyvää toimintaa, tutkivaa otetta tai menetelmiä työelämän lähtökohdista.

Lisätietoja:

Marja-Liisa Neuvonen-Rauhala, puh. 050 526 5869 tai 050 409 8625, marja-liisa.neuvonen-rauhala@lamk.fi

Tiedottaja Liisa Harjula, puh. (014) 260 1043, tiedotus@jyu.fi, josta saa väittelijän kuvan sähköisessä muodossa.

Marja-Liisa Neuvonen-Rauhala kirjoitti ylioppilaaksi Orimattilan lukiosta vuonna 1978. Hän valmistui valtiotieteen maisteriksi Helsingin yliopistosta vuonna 1989 pääaineenaan sosiaalipolitiikka erikoistuen koulutuspolitiikkaan. Neuvonen-Rauhala on toiminut erilaisissa koulutustehtävissä opiskeluajoistaan alkaen, ensin henkilöstökoulutuksessa ja sittemmin korkeakoulutuksessa. Neuvonen-Rauhala on toiminut Helsingin yliopiston Lahden tutkimus- ja koulutuskeskuksessa täydennyskoulutustehtävissä vuosina 1990–1997. Vuodesta 1997 alkaen hän on työskennellyt erilaisissa aikuis- ja täydennyskoulutuksen tehtävissä Lahden ammattikorkeakoulussa. Nykyään hän työskentelee tutkimuspäällikkönä Lahden ammattikorkeakoulussa.

Tutkimusta on tukenut Suomen kulttuurirahaston Päijät-Hämeen rahasto, Jyväskylän yliopiston Koulutuksen tutkimuslaitos ja Lahden ammattikorkeakoulu.

Väitöskirjan nimi: Työelämälähtöisyyden määrittäminen ja käyttäminen ammattikorkeakoulun jatkotutkintokokeilussa, Jyväskylän yliopisto, 2009, 163 p.

Teos on julkaistu Jyväskylän yliopiston Jyväskylä Studies in Education, Psychology and Social Research -sarjassa ISSN 0075-4625; 367, ISBN 978-951-39-3632-7. Sitä saa Jyväskylän yliopiston kirjaston julkaisuyksiköstä, puh. (014) 260 3487, myynti@library.jyu.fi.

Abstract

Neuvonen-Rauhala, Marja-Liisa

Defining and applying working-life orientation in the polytechnic postgraduate experiment

In Finnish higher education, a significant experiment on the introduction of master's degrees in universities of applied sciences (AMK) was conducted in years 2002 – 2005.

Following this experiment, master's degrees (formally corresponding university degrees) in universities of applied sciences were introduced permanently.

Before the

postgraduate degree experiment, some heavy debates took place about whether master's degrees were really needed in universities of applied sciences. The experiment was made possible and the dispute resolved, as the master's degrees in universities of applied sciences were defined as work-based. In the law on the experiment, "work-based" was defined as a three-year work experience before the students were eligible for master's studies. Also, the master's studies have to be organized so that it is possible to study while working, and the master's thesis should be a development task for working life.

The aim of this study was to identify the experiment's actor network, both on how the work-based orientation was defined and described, and on how the starting point of work-basis was elaborated by the actors. In order to observe the actors of the experiment, actor network theory (ANT) developed especially by Bruno Latour (1988,

2005) was applied. The key concepts adapted in this study are actant, actor, traces of

actors, associations and social connections. The data consisted of documents construed during the planning and experiment phases of the experiment, together with documentation on the evaluation and the follow-ups. As a conclusion, the actor network of the experiment consisted of steering, implementing and stakeholding actors whose interests were perhaps in some cases contradictory, but who still eventually supported the proposed change. Actions, arguments and discussion on the theme of "work-based" turned the attitude towards permanent master's degrees positive even among university stakeholders, who were first against them. The work-basis of education has become both a part of educational policy as well as a distinctive concept that steers implementation of education in universities of applied sciences. During the experiment, a practice of three-partite collaboration between students, employers of students, and teachers developed. The collaboration is focused on the thesis period, as the thesis is usually completed as a developing task in a working life context. The model is interesting, although not always fully exploited as the basis of developing work-based methodologies.

Keywords: universities of applied sciences, postgraduate AMK degrees, working life orientation, actor-network theory, higher education policy